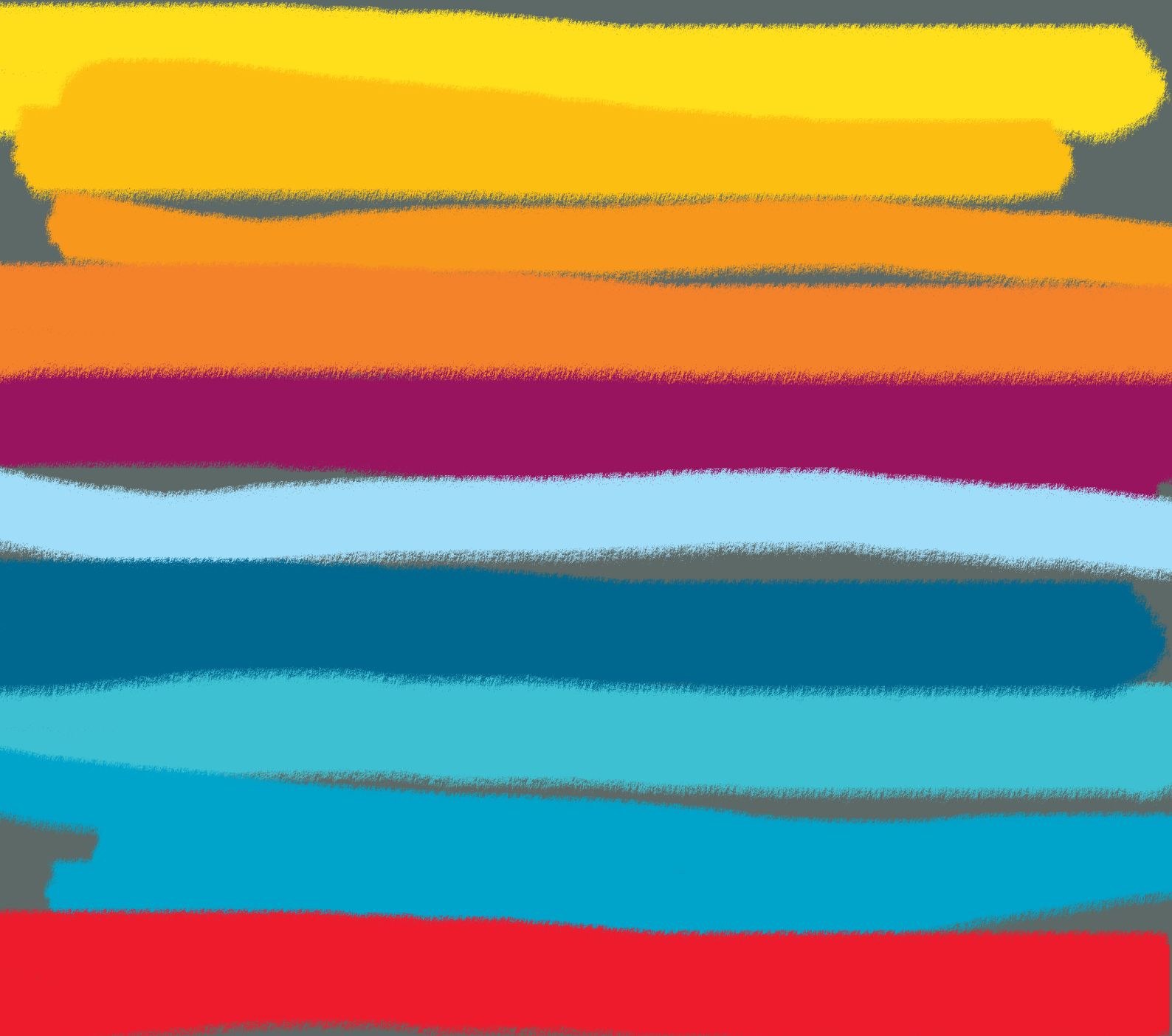

TREOIRLÍNTE

UM CHOSAINN AGUS LEAS LEANAÍ
AGUS DAOINE ÓGA IN EARNÁIL
NA NEALAÍON

ISBN 1-904291-21-X

ISBN 978 1-904291-21-3

ISSN 0790 -1593

The Arts Council/An Chomhairle Ealaíon

70 Merrion Square,
Dublin 2, Ireland

70 Cearnóg Mhuirfean,
Baile Átha Cliath 2, Éire

t +353 1 6180 200
f +353 1 6761 302
Callsave 1850 392492

e info@artscouncil.ie
w www.artscouncil.ie

TREOIRLÍNTE

UM CHOSAINN AGUS LEAS LEANAÍ
AGUS DAOINE ÓGA IN EARNÁIL
NA NEALAÍON

CLÁR

Brollach		4
Réamhrá		5
Buneilimintí Beartas um Chosaint Leanaí		7
Alt 1	Ráiteas i dtaobh an Bheartais um Chosaint Leanaí	8
Alt 2	Cód Iompair don Fhoireann	9
Alt 3	Nósanna Imeachta i gCás Tuairiscí	12
Alt 4	Ráiteas Rúndachta	15
Alt 5	Earcú agus Roghnú Foirne	16
Alt 6	Bainistiú agus Stiúradh foirne	17
Alt 7	Ról na bPríomhchúramóirí	18
Alt 8	Má dhéantar gearán in aghaidh ball foirne	19
Alt 9	Nósanna imeachta do ghearáin agus do ráitis	20
Alt 10	Ag déileáil le timpistí	21
Admhálacha		22
Aguisín 1	Sainmhínithe ar mhí-úsáid	25
Aguisín 2	Sonraí Teagmhála do Rannóga Obair Shóisialta i gCeantair de chuid Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte	27
Aguisín 3	Liosta thraenáilaithe ‘Coimeád Slán’ de chuid Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte [le teacht]	32
Aguisín 4	Foirm Shamplach d’fhonn eolas a chur in iúl d’Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte	34
Aguisín 5	Foirm Shamplach: Foirm mholtóireachta d’oibríthe deonacha	36
Aguisín 6	Foirm Shamplach: Foirm dhearbhaithe	37
Aguisín 7	Liosta Seiceála na ngníomhaíochtaí riachtanacha	38
Aguisín 8	Tuilleadh léitheoireachta/Tagairtí	39

BROLLACH

Is é atá i *Treoirlínte um Chosaint agus Leas Leanaí agus Daoine Óga in Earnáil na nEalaíon* ná toradh ar phróiseas dhá bhliain oibre. Sa bhliain 2004, ghlac seachtó is a sé eagraíocht ealaíon páirt i modúil oiliúna thar dhá lá, a d’eagraigh an Chomhairle Ealaíon agus a bhí faoi stiúir fhoireann Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, rud a chuir bonn cinnte faoin gcur chuige agus faoi dhearadh na dTreoirlínte um Chosaint Leanaí fud fad earnáil na nEalaíon. Bunaíodh meitheal oibre in 2005, le hionadaithe ó eagraíochtaí ealaíon, ó Chomhairle na nInstitiúidí Náisiúnta Cultúrtha, ó Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte agus ón gComhairle Ealaíon. Ag tógáil ar shaothar na bliana 2004, d’oibrigh an meitheal seo go díograiseach, mionchúiseach, d’fhonn creatlach shothuigthe, fhóinteach a chur le chéile, a stiúradh agus a chur i láthair a mbainfidh lucht na n-ealaíon úsáid aisti. Ar ndóigh cloíonn an chaipéis seo leis na moltaí atá in *Children First: National Guidelines for the Protection and Welfare of Children*.

Dar le *Comhpháirtíocht ar son na nEalaíon*, “ní bhainfear amach na spriocanna atá againn mura n-oibríonn pobal na n-ealaíon agus gníomhaireachtaí eile ar suim leo an gnó le chéile.” Léiríonn na treoirlínte seo an comhoibriú seo ag feidhmiú. Cuireann siad ar ár gcumas freisin deiseanna níos fearr a chur ar fáil do leanaí agus do dhaoine óga a bheith páirteach sna healaíona, idir chruthú agus bhreithniú na n-ealaíon. Nuair a chinntimid go bhfuil tús áite tugtha againn do chosaint agus do leas na n-óg, is amhlaidh is fearr a bhainfidh an sprioc sin amach. Cabhróidh na treoirlínte seo le heagraíochtaí ealaíon chun a mbeartais agus a nósanna imeachta féin a phleanáil ar shlí a bheidh ag teacht le riachtanais náisiúnta agus a thacóidh le gach duine dá bhfuil rannpháirteach.

Tugaim buíochas ó chroí do gach duine a bhí páirteach san fhoilseachán seo, go háirithe do bhail na Meitheal Oibre a thug a gcuid ama agus a gcuid saineolais uathu chomh fial flaitiúil sin. Beidh fáil ar na treoirlínte go forleathan. Leanfaimid orainn ag obair le pobal na n-ealaíon, le Comhairle na nInstitiúidí Náisiúnta Cultúrtha agus le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte ar chur i bhfeidhm na moltaí seo. Chomh maith leis sin, déanfaimid iad a athbhreithniú agus a athnuachan de réir mar a bhíonn riachtanach.

Mary Cloake
Stiúrthóir

RÉAMHRÁ

Chuir an Chomhairle Ealaíon an cháipéis seo ar fáil i bpáirt le baill de phobal na n-ealaíon, de Chomhairle Náisiúnta na nInstitiúidí Cultúrtha agus faoi choimirice Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte. Is d'fhonn cuidiú le heagraíochtaí ealaíon a gcuid beartas féin i leith cosaint agus leas na n-óg a cuireadh le chéile í.

Cuireadh le chéile na treoirlínte seo agus an earnáil ealaíon i gceist. Dá bhrí sin, leagann siad síos gnásanna i gcomhair dea-chleachtas. Leagann siad béim ar chur chuige a dhíríonn ar an leanbh, agus leagtar béim faoi leith ar riachtanais fhorbartha an linbh nó an duine óig. Cé nach treoir lánchuimsitheach iad, is é a gcuspóir creatalach phraiticiúil a sholáthar a chuirfidh eagraíochtaí éagsúla in oiriúint dá gcúinsí agus dá gcleachtais speisialta féin. Tá freagracht ar gach eagraíocht ealaíne leanaí a chosaint ag leanúint na dtreoirlínte atá leagtha amach ag an Rialtas. Tá cúlra na reachtaíochta agus na ndualgas dleathach a bhaineann le cosaint an linbh le fáil sna treoirlínte rialtais, *Children First: National Guidelines for the Protection and Welfare of Children* (lgh. 25-27).

Tá a gcuid beartas féin curtha i gcrích ag roinnt eagraíochtaí, sin nó tá siad ag obair orthu cheana. Nuair a bhíonn beartais agus nósanna imeachta cinnte i bhfeidhm laghdaítear an chontúirt atá ann go ndéanfar dochar do dhaoine óga, agus tacaíonn cur i bhfeidhm na mbeartas agus na nósanna imeachta seo le baill bord, le gach ball foirne agus le hoibrithe deonacha. Chomh maith leis sin maolóidh siad ar an mbuairt atá ann faoi cheisteanna a bhaineann le cosaint agus leas leanaí. De bhrí go bhfuil córas ann chun déileáil le gearáin agus le líomhaintí, laghdófar an imní agus an bhuairt a bhíonn ar oibrithe deonacha agus ar fhoireann araon faoi cheisteanna a bhaineann le cosaint agus sábháilteacht leanaí. Thar thréimhse, tá súil go dtiocfaidh líonra d'oibrithe chun cinn trasna na hearnála seo, de réir mar a dhéanann daoine aonánacha teagmháil le chéile agus mar a roinneann siad a dtaithe agus a gcuid saineolais le chéile.

Ba chóir go ndéanfadh eagraíochtaí iarrachtaí tuiscint agus feasacht a gcuid ball a mhéadú ar na topaicí atá i gceist, idir bhaill den bhord, bhaill foirne agus oibrithe deonacha. Tá sé de dhualgas ar gach duine tuairisciú a dhéanamh ar ábhar imní nó drochamhrais. Tá sé tábhachtach go dtuigfeadh gach duine an sainmhíniú atá ar mhí-úsáid agus go mbeadh ar a gcumas na comharthaí sóirt a aithint agus gníomh a dhéanamh maidir le cibé buairt a bheadh orthu. Nuair atá an bord tar éis beartais agus nósmaireachtaí cosanta agus leasa a dhréachtú agus a aontú, ba chóir go gcuirfí iad ar fáil do gach ball foirne, d'oibrithe deonacha, do thuismitheoirí agus do leanaí agus daoine óga ar bhealach tuisceanach stuama. Ní mór go dtuigfeadh gach grúpa dá bhfuil i gceist na treoirlínte seo agus go n-aontóidís leo agus go ngéillfidís dá n-údarás.

Buneilimintí Beartas um Chosaint Leanaí

Is gá do gach eagraíocht ealaíon a mbíonn baint acu le leanaí agus le daoine óga Beartas Um Chosaint Leanaí a chur i gciann a chéile.

Is é atá i gceist le Beartas um Chosaint Leanaí:

- Ráiteas polasaí, a dhearbhaíonn a dhairíre is atá an eagraíocht faoi thimpeallacht shábháilte a chur ar fáil d'aon leanaí nó daoine óga a thagann faoina gcúram;
- Geallúint go gcuirfear i bhfeidhm an beartas sin ar fud na heagraíochta go léir;
- Nósanna imeachta agus céimeanna cuimsitheacha a bheith i bhfeidhm d'fhonn a chinntiú go bhfuil an Beartas Um Chosaint Leanaí á chur i bhfeidhm i ngach rannóg den eagraíocht.

Ba chóir go mbeadh an Ráiteas i dtaobh an Bheartais um Chosaint Leanaí ar fáil do gach ball foirne¹, do bhoird bhainistíochta, do phríomhchúramóirí², agus do leanaí agus do dhaoine óga atá gníomhach san eagraíocht. Ba chóir athbhreithniú bliantúil a dhéanamh ar an mbeartas, agus go leagfaí amach dáta cinnte don chéad athbhreithniú eile.

Chun tacaíocht a léiriú don Ráiteas i dtaobh an Bheartais um Chosaint Leanaí, ba cheart don eagraíocht polasaithe mionchúiseacha a dhréachtú a chlúdódh na pointí seo a leanas:

- Cód iompair do gach ball foirne – cé acu foireann bhuan, oibríthe deonacha, áisitheoirí nó oibríthe faoi oiliúint;
- Conas tuairisc a thabhairt ar mhí-úsáid a bhfuil amhras faoi nó a bhfuil taifead déanta de;
- Rúndacht;
- Earcú agus Roghnú Foirne;
- Bainistiú agus Stiúradh foirne;
- Scaipeadh eolais ar an bhfoireann, ar phríomhchúramóirí agus ar rannpháirtithe;
- Líomhaintí faoi mhí-iompar nó mí-úsáid a chuirtear i leith na foirne;
- Gearáin agus ráitis;
- Tarlúintí agus timpistí.

Cuireann gach alt den leabhrán seo beartais i láthair a d'fhéadfadh eagraíochtaí ealaíon a chur in iúl i ngach ceann de na hearnálacha éagsúla sin.

¹ Ciallaíonn 'foireann' an fhoireann féin, oibríthe deonacha, áisitheoirí, oibríthe faoi oiliúint.

² Tuigtear leis an téarma 'Príomhchúramóir' tuismitheoir(i), cúramóir(i) nó aosaigh eile atá freagrach as daoine óga, de réir mar a oireann.

Alt 1: Ráiteas i dTaobh an Bheartais Um Chosaint Leanaí

Is é atá i gceist le Ráiteas i dTaobh An Bheartais Um Chosaint Leanaí ná, dearbhú ar rún na heagraíochta timpeallacht shábháilte a chur ar fáil d'aon leanbh nó duine óg a mbíonn baint aici leis. Déantar cur síos ann freisin ar na beartais agus ar na nósanna imeachta atá curtha i bhfeidhm ag an eagraíocht d'fhonn an timpeallacht shábháilte seo a chinntiú.

Seo a leanas ráiteas samplach a d'fhéadfaí a úsáid mar mhúnla do Ráiteas i dTaobh Beartais Cosaint Leanaí. Ba cheart go gcuirfeadh a leithéid san áireamh gníomhaíochtaí, struchtúr agus timpeallacht na heagraíochta atá i gceist.

RÁITEAS I DTAOBH BEARTAIS UM CHOSAINT LEANAÍ

Táimidne [ainm na heagraíochta] tiomanta do chur chuige a thugann aird ar riachtanais na hóige inár gcuid oibre le leanaí³ agus le daoine óga. Dearbhaímid go gcuirfimid timpeallacht agus taithí shábháilte ar fáil, áit a dtabharfar tús áite do leas an linbh/ an duine óig. Cloifimid leis na moltaí in *'Children First: National Guidelines for the Protection and Welfare of Children.'*, a d'fhoilsigh An Roinn Sláinte agus Leanaí. Tá beartais i dtaobh na bpointí seo a leanas curtha i bhfeidhm againn:

Cód lompair do gach ball foirne;

- Tuairisciú ar mhí-úsáid a bhfuil taifead air nó a bhfuil amhras ann faoi (féach Aguisín 1 do chatagóirí mí-úsáide);
- Rúndacht;
- Earcú agus Roghnú Foirne;
- Bainistiú agus Stiúradh Foirne;
- Ról na bPríomchúramóirí;
- Líomhaintí faoi mhí-úsáid ón bhfoireann;
- Gearáin agus Ráitis;
- Tarlúintí agus Timpistí.

Athbhreithneofar an beartas seo ar [dáta].

[Sínithe ag an Oifigeach Ainmnithe] _____

Dáta: _____

³ Sainmhíniú an tAcht um Chúram Leanaí 1991 leanbh mar dhuine atá 'faoi ocht mbliana déag d'aois, seachas duine atá nó a bhí pósta' (R.2.1).

Alt 2 – Cód Iompair don Fhoireann

Is dlúthchuid é cód iompair agus béasaí i measc na foirne d'aon Bheartas um Chosaint Leanaí a bheadh ag eagraíocht ealaíon. Tacaíonn a leithéid leis an bhfoireann ar an láthair oibre d'fhonn tús áite a thabhairt do leanaí agus do dhaoine óga.

Ba cheart cód ar leith iompair do leanaí agus do dhaoine óga a dhréachtú do gach grúpa ar leith agus go mbeadh baill na ngrúpaí sin páirteach ann.

Seo a leanas sampla de chód iompair don fhoireann:

Is féidir rangú a dhéanamh ar an gcód iompair faoi na ceanteidil seo a leanas:

- Cur Chuige a dhíríonn ar leas an linbh;
- Dea-chleachtas;
- Iompar míchuí;
- Teagmháil fhisiciúil;
- Sláinte agus Sábháilteacht.

CUR CHUIGE A DHÍRÍONN AR LEAS AN LINBH

- Caitheamh go cothrom le gach leanbh agus duine óg;
- Éisteacht le leanaí agus le daoine óga agus meas a léiriú orthu;
- Leanaí agus daoine óga a bheith rannpháirteach i bpróisis déanta cinní, de réir mar is cuí;
- Brostú, Tacaíocht agus Moladh a chur ar fáil (beag beann ar chumas);
- Teanga chúí a úsáid (fhisiciúil agus labhartha)
- Spraoi agus atmaisféar dearfach a chothú;
- Critic dhearfach a sholáthar de réir mar a theastaíonn;
- Caitheamh le leanaí agus le daoine óga mar dhaoine aonánacha;
- Meas a léiriú ar spás pearsanta an linbh agus an duine óig;
- Sainchríocha iompair a phlé le leanaí agus le daoine óga agus lena bpríomchúramóirí, agus na pionóis a ghabhann lena sárú a phlé leo chomh maith;
- 'Conradh' grúpa a aontú sula dtosaítear ar sheisiún;
- Tuairimí a lorg ón ngrúpa faoi dhul chun cinn an tionscnaimh;
- Áiseanna agus ábhair atá oiriúnach d'aois na leanaí a úsáid;
- Dea-shampla a thabhairt;
- Tuiscint a léiriú do ghníomhaíochtaí eile an linbh nuair atá cleachtaí nó imeachtaí á socrú; e.g. cúrsaí scoile nó scrúduithe;
- Bheith airdeallach faoi theorainneacha cumais an linbh nó an duine óig, iad a bheith faoi chúram dochtúra mar shampla;
- Atmaisféar a chothú ina mbíonn iontaobh ag daoine as a chéile;
- Meas a léiriú ar dhifríochtaí cumais, cultúir, reiligiúin, cine agus ionannais gnéasúil.

Dea-chleachtas

- Gach leanbh/duine óg a chlárú (ainm, seoladh, fón, riachtanais speisialta, tinreamh, sonraí teagmhála i gcás práinne);
- An Beartas Um Chosaint Leanáí agus nósanna imeachta a chur in iúl do phríomhchúramóirí/daoine óga, áisitheoirí agus cuairteoirí;
- Nósanna imeachta i gcás práinne a bheith ullamh agus an fhoireann a bheith ar an eolas faoi na nósanna sin;
- Gan leanáí agus daoine óga le riachtanais speisialta a fhágáil amuigh agus a bheith tuisceanach leo;
- Pleanáil agus ullmhúchán a dhéanamh i gcónaí go fisiciúil agus ó thaobh intinne de;
- Aon ábhar imní a chur in iúl don Oifigeach Ainmnithe chun déileáil leo agus nósanna imeachta i gcomhair tuairiscí den saghas sin a leanúint;
- Ba cheart go mbeadh polasaí frith-bhulaíochta ag eagraíochtaí. Leanáí agus daoine óga a spreagadh chun aon bhulaíocht, ábhar imní nó buartha a chur in iúl, agus le tuiscint a bheith acu ar an mbeartas frithbhulaíochta. (Is féidir tuilleadh eolais a fháil ar bheartais frith-bhulaíochta in 'Ár nDualgas chun Cúraim' Leathanach Eolais 2, An Roinn Sláinte agus Leanáí, 2002);
- Códanna gléasta agus iompair a leanúint;
- Meastóireacht a dhéanamh ar chleachtais oibre go rialta;
- Oiliúint chuí a sholáthar don fhoireann agus d'oibrithe deonacha;
- Taifead agus tuairisc a dhéanamh ar aon tarlúintí nó timpistí;
- Beartais agus nósanna imeachta a athbhreithniú agus a thabhairt suas chun dáta go rialta;
- Eolas a thabhairt do phríomhchúramóirí ar aon cheisteanna a bhaineann lena gclann;
- Feitheoireacht chuí a chinntiú bunaithe ar choibhnis chuí de réir aoise, cumais agus gníomhaíochtaí; cothromas inscne a chinntiú in imeachtaí cónaitheacha;
- Cumarsáid shoiléir a chinntiú idir an t-ealaíontóir agus an eagraíocht; Treoirínte agus leathanach spreagtha d'ealaíontóirí;
- Aontú scríofa a bheith ann le haon eagraíocht sheachtrach a bhfuil an t-ealaíontóir ag obair leis;
- Ná cuir ábhair imní i leataobh, i.e. ná déan dada;
- Ná lig d'fhadhb imeacht ó smacht;
- Seachain a bheith ag glacadh seisiún leat féin. Murar féidir sin a dhéanamh, glac do sheisiún i dtimpeallacht oscailte le heolas agus le lántoil na bpríomhchúramóirí;
- Seachain siab a thabhairt do leanbh/duine óg agus má dhéanann bí cinnte go gcuirtear na príomhchúramóirí ar an eolas;
- Bí cúramach faoi rudaí a deirtear agus faoin teanga a úsáidtear. Más dóigh leat gur chuir rud éigin a dúirt tú isteach ar dhuine éigin, déan iarracht leithscéal a ghabháil go cúramach tuisceanach.

Iompar Míchuí

- Seachain a bheith ag caitheamh an iomad ama i d'aonar le leanaí/daoine óga;
- Ná húsáid nó ná ceadaiigh ráitis mhaslacha nó caint nó iompar graosta;⁴
- Ná déan feoil is iasc de do chuid leanaí/daoine óga a bheith rómhór le haon duine, ná bí róghéar ar aon duine, ná bí ag magadh rómhór faoi aon duine, agus ná tarraing an iomarca airde ar dhuine amháin;
- Ná bain do dhuine ar bith ar bhealach míghneasach agus ná ceadaiigh a leithéid;
- Ná buail agus ná tabhair sciúirse fhisiciúil do leanaí/daoine óga;
- Ná caith am ar bhealach míchuí le leanaí/daoine óga; i.e. lasmuigh d'imeachtaí struchtúrtha de chuid na heagraíochta.

Teagmháil Fhisiciúil

- Iarr cead ar an leanbh nó ar an duine óg maidir le lámh a leagan ar a gcolainn (seachas i gcás práinne nó contúirte);
- Seachain imirt gharbh nó teagmháil mhíchuí;
- Seiceáil go bhfuil gach duine ar a gcompord nuair atáthar ag déanamh gníomhaíochtaí a mbíonn teagmháil fhisiciúil i gceist leo;

Sláinte agus Sábháilteacht

- Ná fág leanaí gan duine éigin i bhfeighil nó i gceannas orthu;
- Déan cinnte go láimhseáltar ábhair chontúirteacha go cúramach;
- Cuir timpeallacht shábháilte ar fáil;
- Bí eolach ar na nósanna imeachta i gcás timpiste agus lean dóibh i gcónaí.

⁴ Mar sin féin, ní dhéanfar cinsireacht ar obair a eascraíonn as próiseas na healaíne ná ábhar a bhaineann le healaín ar bhealach ar bith.

Alt 3 – Nósanna imeachta i gcás tuairiscí

Ní mór do gach eagraíocht ealaíon Oifigeach Ainmnithe a cheapadh a dhéileáil le ceistanna a bhaineann le cosaint agus le leas leanaí, laistigh den eagraíocht. Is é an duine céanna a ghníomhóidh i gcás aon ábhar buartha a thiocthadh i gceist. Ba cheart ionadaí a cheapadh chomh maith nuair nach mbíonn fáil ar an Oifigeach Ainmnithe nó sa chás go mbeadh sé/sí féin i bhfostú sa chás atá faoi scrúdú.

Ba cheart go mbeadh rólanna sinsearacha ag an Oifigeach Ainmnithe agus ag a ionadaí san eagraíocht, agus ba cheart oiliúint chuí a chur ar fáil dóibh araon.

- Smaoinigh cé na daoine sinsearacha i d'eagraíochtsa a bheadh oiriúnach do phost nó d'ionadaí poist dá shórt;
- Ba cheart go mbeidís ar a gcompond ag déileáil le cosaint agus le leas leanaí;
- Ba cheart forbairt ghairmiúil agus tacaíocht líonra a chur ar fáil don Oifigeach Ainmnithe agus dá (h)ionadaí;
- Ba cheart go mbeadh a fhios ag an fhoireann go léir, ag príomhchúramóirí agus ag leanaí/daoine óga cé atá ainmnithe chun déileáil le ceistanna cosaint leanaí agus conas teagmháil a dhéanamh leis nó léi.

Seo a leanas sampla d'fhógra don fhoireann i dtaobh an Oifigh Ainmnithe:

TEAGMHÁIL FAOI CHEISTEANNA A BHAINNEANN LE COSAINT AGUS LE LEAS LEANAÍ

Tá [ainm] ceaptha mar an té ar cheart teagmháil a dhéanamh leis má tá ceist nó ábhar imní agat faoi aon ghné de shábháilteacht nó de leas linbh nó duine óig ar an láthair oibre. Is é dualgas an duine seo comhairle agus tacaíocht a thabhairt don fhoireann faoi bheartais agus faoi nósanna imeachta maidir le cosaint leanaí, agus a chinntiú go leantar na nósanna sin. Tá an té atá ainmnithe freagrach freisin as eolas a chur ar fáil d'Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte nó do na Gardaí nuair is cuí sin.

Is féidir teagmháil a dhéanamh le [ainm an Oifigh Ainmnithe] ag [ionad oibre agus uimhir fóin].

Tá [ainm] ceaptha mar ionadaí ar [ainm an té thuas]. Is féidir teagmháil a dhéanamh leis/léi ag [ionad oibre agus uimhir fóin].

Tugann an sliocht seo a leanas as *Children First: National Guidelines for the Protection and Welfare of Children* (lch. 38) sampla den chineál iompair a thabharfadh cúis réasúnta do dhuine a bheith buartha:

- (i) ráiteas cinnte ón leanbh nó ón duine óg go ndearnadh míúsáid de/di;
- (ii) cuntas ó dhuine a chonaic eachtra ina ndearnadh míúsáid den leanbh nó den duine óg;
- (iii) fianaise, gortú nó iompar mar shampla, ar comhartha réasúnta é go bhfuil mí-úsáid ar siúl agus ar beag an dealramh gur tharla sé ar bhealach eile;
- (iv) fianaise nó iompar a bhféadfadh sé gur mí-úsáid nó cúis éigin eile is cúis leis, ach a bhfuil comharthaí nó fianaise eile a chuireann in iúl gur cás mí-úsáide atá i gceist. [Mar shampla de seo, léireodh patrún gortaithe, leithscéalta bacacha, nó mínithe eile ar mhí-úsáid, nó iompar coimhthíoch];
- (v) fianaise ó chomharthaí go rialta thar thréimhse ama, go bhfuil leanbh ag fulaingt de dheasca failí fhisiciúil nó mhothúchánach.

Nósanna chun taifead a dhéanamh ar tharlúint

Ba chóir do gach eagraíocht ealaíon córas agus slí intuigthe a bheith acu d'fhonn ábhar buartha nó imní faoi chosaint leanaí agus daoine óga a thaifeadadh e.g. leabhar tarlúintí. Ba chóir go ndéarfadh an beartas go soiléir cá gcoimeádtar a leithéid seo de thaifid agus cé aige a bhfuil cead iad a fheiceáil agus scrúdú a dhéanamh orthu. Ba chóir go stóráfaí iad go sábháilte agus go gcoimeádfaí faoi rún iad (féach Alt 4: Ráiteas Rúndachta).

Ba chóir don fhoireann an t-eolas seo a leanas a thaifeadadh i dtaobh leanaí agus daoine óga:

- Cúiseanna amhrais;
- Ábhar buartha;
- Rudaí a chonacthas a chuir imní orthu;
- Athrú in iompar daoine;
- Gníomhaíochtaí agus torthaí.

Cad ba chóir a dhéanamh nuair a insíonn leanbh rud éigin tromchúiseach;

- Fan socair agus éist leis an leanbh/duine óg, tabhair dóthain ama dó/di chun a bhfuil le rá aige/aici a rá;
- Ná cuir ceisteanna claonta agus ná héiligh sonraí;
- Tabhair misneach don leanbh/duine óg, ach ná geall aon rud a choimeád faoi rún;
- Ná tabhair ar an leanbh/duine óg na sonraí a athrá murar gá;
- Mínigh don leanbh/duine óg cad é an chéad rud eile a tharlóidh (ba chóir don mhíniú a bheith oiriúnach d'aois an linbh).

Nósmhaireachtaí Tuairiscithe

Ba chóir d'eagraíochtaí nósanna tuairiscithe soiléire a fhorbairt d'fhonn tuairisciú a dhéanamh ar cheisteanna a bhaineann le sábháilteacht agus le leas an linbh/duine óig.

- Ba cheart go mbeadh na nósanna tuairiscithe ar eolas go maith ag an bhfoireann agus go mbeadh teacht acu orthu;
- Ba chóir an té a chuireann a b(h)uairt in iúl a choimeád ar an eolas faoina bhfuil ag tarlú;
- Ba chóir taifead a choimeád ar ghníomhaíochtaí agus ar thorthaí;
- Coimeád taifead ar na sonraí go léir, dáta, am agus daoine atá sáite sa scéal san áireamh (mar shampla daoine a bhfuil a ainm i leabhar tarlúintí). Ba chóir d'aon eolas a thaifeadtar cloí leis na fíricí;
- Ba chóir an scéal a insint don té atá ceaptha chun déileáil le ceisteanna costaint leanaí nó lena (h)ionadaí, mura bhfuil fáil air/uirthi;
- Ba chóir don té is oiriúnaí an t-ábhar imní a phlé nó labhairt leis na príomchúramóirí faoi. Ba chóir go mbeadh tuismitheoirí, cúramóirí agus aosaigh fhreagracha eile ar an eolas faoi aon tuairisc a dhéanfar, sin murar dóigh go méadóidh sé an chontúirt atá ag bagairt ar an leanbh/duine óg;
- Tá cead ag an té atá freagrach as déileáil le ceisteanna cosanta an linbh teagmháil a dhéanamh le Roinn Dualgais Obair Shóisialta ag Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte d'fhonn comhairle neamhfhoirmiúil a fháil sula ndéanann siad a dtuairisc;

- Cuirfear eolas ar fáil nuair is gá sin amháin (féach Alt 4: Ráiteas Rúndachta);
- Má tá cúiseanna réasúnta ann a bheith imníoch, mar a léirítear thuas, déanfaidh an té atá ainmnithe teagmháil leis an Oibrí Sóisialta ar Dualgas le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, ag baint leasa as an ngnáthfhoirm le tuairiscí a dhéanamh ar fáil ó Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte. (Tá foirm shamplach le fáil in Aguisín 4.) Is féidir tuairiscí a dhéanamh ó bhéal ar dtús leis an Oibrí Sóisialta ar Dualgas, agus a chur isteach ina dhiaidh sin ar an ngnáthfhoirm. Ba chóir tuairiscí a dhéanamh le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte gan aon mhoill;
- Mura bhfuil an té a ainmníodh nó a (h)ionadaí ar fáil, déan teagmháil le hoibrí sóisialta áitiúil de chuid Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte ar dualgas go díreach;
- I gcásanna práinneacha lasmuigh d'uireanta oifige Rannóg Shóisialta de chuid Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, déan teagmháil leis na Gardaí. Más cás atá i gceist ina bhfuil sábháilteacht an linbh/duine óig i mbaol go díreach ag an bpointe ama sin, d'fhéadfadh sé go mbeidh sé riachtanach teagmháil a dhéanamh leis na Gardaí.

Alt 4 – Ráiteas Rúndachta

Ba chóir go dtabharfadh ráiteas rúndachta treoir shoiléir faoi na ceistanna a bhaineann le roinnt faisnéise agus faoi rúndacht chuí a choimeád sa láthair oibre.

Seo a leanas na pointí ba chóir a bheith in aon ráiteas rúndachta:

RÁITEAS RÚNDACHTA

Táimidne[ainm an eagrais] tiomanta ionas go gcinnteofar an ceart atá ag daoine ar rúndacht. Mar sin féin, maidir le cosaint agus leas leanaí leanaimid na prionsabail seo a leanas:

- Ní thabharfar eolas amach ach nuair is gá sin, d'fhonn an leanbh/duine óg a choimeád sábháilte;
- Nuair a chinnimid faisnéis den sórt sin a chur ar aghaidh chuig daoine eile d'fhonn an leanbh nó an duine óg a choimeád slán, ní hionann é agus sárú rúndachta;
- Ní féidir linn rúndacht iomlán a gheallúint nuair atá leas an linbh nó an duine óig i mbaol;
- Tá sé de cheart ag príomhchúramóirí, ag leanaí agus ag daoine óga fios a bheith acu má táthar ag roinnt faisnéis phearsanta agus/nó má tá tuairisc á cur faoi bhráid Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, sin mura méadófaí an baol atá ann don leanbh/duine óg dá dheasca;
- Ní úsáidfear íomhánna den leanbh/duine óg ar aon chúis gan cead ón tuismitheoir/cúramóir (mar sin féin, ní féidir linn a chinntiú nach n-úsáidfear ceamaraí/ físthaifeadáin ag taibhléirithe poiblí);
- Cuirfear nósanna imeachta i bhfeidhm maidir le húsáid íomhánna de leanaí/daoine óga;
- Cuirfear nósanna imeachta i bhfeidhm freisin d'fhonn faisnéis a thaifeadadh agus a stóráil ar bhealach a chloíonn lenár mbeartas rúndachta.

Alt 5 – Earcú agus Roghnú Foirne

Ba chóir go ndrúachtódh gach eagraíocht ealaíon nósanna imeachta maidir le hearcú agus le roghnú foirne, a chinntíonn – chomh fada agus is féidir – sábháilteacht agus cosaint leanaí agus daoine óga. Ba chóir go bhfeidhmeodh beartas earcaíochta agus roghnaithe na heagraíochta i bpáirt lena beartas Acmhainní Daonna.

Ba chóir gach ball foirne a bhfuil nó a mbeidh baint acu le leanaí agus daoine óga a earcú ar bhealach a chloíonn leis na nósanna imeachta seo agus a chuireann an bhaint a bheidh acu le leanaí agus daoine óga san áireamh.

Ní mór don eagraíocht aird a thabhairt ar reachtaíocht a bhaineann le cothromas deiseanna agus iad ag drúachtú a mbeartais. I ndeireadh na dála, ba cheart stuaim agus breithiúnas meáite cothrom a chur i bhfeidhm nuair atá cinní le déanamh faoi earcú agus roghnú foirne.

Seo a leanas sampla de ráiteas faoi bheartais earcaithe agus roghnaithe:

RÁITEAS I dTAOBH BEARTAS EARCAITHE AGUS ROGNAITHE

Cinnteoimid go roghnófar baill foirne go cúramach, agus go gcuirtear oiliúint oiriúnach orthu agus go ndéanfar feitheoireacht chuí orthu, d'fhonn timpeallacht shábháilte a chur ar fáil do leanaí agus do dhaoine óga a bhíonn rannpháirteach sna healaíona. Chuige sin, leanamid de na prionsabail seo a leanas:

- Cinnteofar rólanna agus freagrachtaí ar bhealach soiléir do gach post (cé acu íoctha nó deonach);
- Scaipfear fógraí faoi phoist go forleathan;
- Déanfaimid ár ndícheall daoine a bhfuil na cailíochtaí is oiriúnaí acu a roghnú;
- Beidh ar iarrthóirí foirm iarratais a líonadh;
- Iarrfar ar iarrthóirí foirm dhearbhaithe a shíniú;
- Beidh gá le dhá thuairisc mholta i bhfoirm scríbhinne. Tuairiscí a scríobhadh gar d'am an iarratais a bheidh iontu, bainfidh siad le hábhar, agus cinnteofar iad ó bhéal trí theagmháil a dhéanamh leis na húdair;
- Roghnóidh painéal de bheirt ionadaithe ar a laghad (nó níos mó) trí mheán agallaimh an fostaí;
- Ní fhosódar aon duine a meastar faoi/fúithi go bhféadfadh baol a bheith i gceist leo dá mbeidís ag obair le leanaí/daoine óga;
- Ar na cúiseanna a bhféadfaí duine a chur as an áireamh tá:
  - o Aon chiontaithe a bhaineann le leanaí;
  - o Diúltú an fhoirm iarratais nó an fhoirm dhearbhaithe a shíniú;
  - o Gan dóthain fianaise scríofa a chur ar fáil d'fhonn ionannas nó aitheantas a chinntiú;
  - o Cur i bhfolach faisnéise a bhaineann le hoiriúnacht an iarrthóra a bheith ag obair le leanaí;
- Beidh tréimhse phromhaidh i gceist a bhainfidh le hábhar;⁵
- Beidh ar gach ball foirne géilleadh do chuardach glanréitithe ó na Gardaí; má bhíonn a leithéid ar fáil, lorgófar é.

Is den chríonnacht é go lorgódh eagraíochtaí ealaíon comhairle dlí nuair atá siad ag forbairt beartas agus nósanna imeachta maidir le hearcú agus roghnú foirne ar bhealach sábháilte.

⁵ Ní mór d'eagraíochtaí a dheimhniú cén fad a mhairfidh an tréimhse phromhaidh.

Alt 6 – Bainistiú agus Stiúradh Foirne

Má táthar le bainistíocht foirne a chur i gcrích ar bhealach freagrach, caithfear nósanna imeachta a chur i bhfeidhm a chlúdóidh oiliúint, inductú, feitheoireacht agus athbhreithniú ar chleachtais oibre.

Ba cheart do bhaill nua foirne oiliúint inductaithe a fháil agus ba cheart go gcuirfí ar an eolas iad faoi bheartais agus nósanna imeachta. B'fhearr é dar ndóigh dá mbeadh lámhleabhar foirne ar fáil a chuirfeadh síos ar na gnéithe seo den phost.

Ba chóir go n-aontódh oibrithe ar saorchonradh go gcloífidís le Ráiteas na heagraíochta um Chosaint Leanaí. Sa chás go bhfuil a b(h)eartas féin ag an saorchonraitheoir, ní mór don eagraíocht a chinntiú go dtagann sé go cruinn lena beartas féin.

Seo a leanas sampla de ráiteas i dtaobh beartas bainistíochta foirne:

RÁITEAS I DTAOBH BEARTAS BAINISTÍOCHTA FOIRNE

Seo a leanas iad na príonsabail a leantar san eagraíocht, d'fhonn an fhoireann (idir íochta agus deonach) agus leanaí/daoine óga a chosaint.

Dualgais a bhaineann le baill nua foirne:

- Páirt a thógáil i seisiún inductaithe oiliúna a bheidh riachtanach;
- Bheith ar an eolas faoi chód iompair na heagraíochta, nósanna imeachta i dtaobh chosaint leanaí, agus faoi ainm agus ról an té atá ceaptha chun déileáil le ceistanna i gcásanna ar leith;
- Tréimhse thrialach nó phromhaidh a chur isteach.

Maidir leis an bhfoireann:

- Déanfar feitheoireacht chúil orthu féin agus athbhreithniú oiriúnach ar a gcuid cleachtas oibre;
- Beidh orthu an Ráiteas i dTaobh an Bheartais um Chosaint Leanaí a bheith léite agus sínithe acu;
- Cuirfear oiliúint maidir le cosaint leanaí ar fáil dóibh.

Alt 7 – Ról na bPríomhchúramóirí

Ba chóir go ndéarfadh eagraíochtaí ealaíon ina gcuid Treoirínte conas atá i gceist acu na príomhchúramóirí (tuismitheoirí, cúramóirí nó aosaigh fhreagracha) a bheith rannpháirteach agus conas a roinnfidh siad faisnéis leo i gcás aon abhár buartha i dtaobh leas linbh nó duine óig.

Seo a leanas sampla de ráiteas i dtaobh beartais faoi ról na bpríomhchúramóirí.

RÁITEAS I DTAOBH BEARTAIS FAOI RÓL NA BPRÍOMHCHÚRAMÓIRÍ

Táimid tiomanta do bheith oscailte le gach príomhchúramóir.

Chuirge sin leanaimid na prionsabail seo a leanas:

- Cuirfear príomhchúramóirí ar an eolas faoinár mbeartas um chosaint leanaí;
- Cuirfear príomhchúramóirí agus scoileanna ar an eolas faoi gach imeacht agus faoi imeachtaí atá á mbeartú;
- Eiseofar foirmeacha teagmhála/ceada nuair is gá sin;
- Cloífead le cleachtas sláinte agus sábháilteachta;
- Cuirfear beartais atá dírithe ar an leanbh de réir na gcleachtas is fearr;
- Cloífead lenár dTreoirínte earcaíochta;
- Cinnteofar oiread agus is féidir go n-oireann gníomhaíochtaí don aois atá na leanaí/daoine óga;
- Brostófar agus éascófar rannpháirtíocht na dtuismitheoirí, na gcúramóirí nó na n-aosach freagrach de réir mar a oireann.

Má bhíimid imníoch nó buartha faoi leas an linbh/duine óig, cuirfimid ibhfeidhm na cleachtais seo a leanas:

- Tiocfaimid i gcabhair ar an leanbh nó ar an duine óg;
- Coimeádfaimid na príomhchúramóirí ar an eolas ar bhonn leanúnach, sin mura gcuirfeadh a leithéid an leanbh/duine óg i mbaol níos mó.
- San chás go mbíonn ábhar imní againn maidir le cosaint agus leas leanaí, tá sé de dhualgas orainn iad sin a chur ar aghaidh chuig an Oibrí Sóisialta ar Dualgas agus chuig na Gardaí i gcás práinne;
- I gcás gearáin in aghaidh ball foirne, cinnteoidimid láithreach sábháilteacht an linbh/duine óig agus cuirfimid na príomhchúramóirí ar an eolas de réir mar is cuí.

Mar eagraíocht atá dírithe ar leas an linbh, táimid tiomanta do thús áite a thabhairt do riachtanais an linbh. Chuirge sin, cuirfimid na prionsabail seo a leanas i bhfeidhm:

- Déanfaimid teagmháil le Feidhmeannacht na Seirbhíse Slainte Áitiúil sa chás go mbíonn ábhar imní ann faoi chosaint linbh;
- Molfaimid do phríomhchúramóirí oibriú i bpáirt linn ag leanúint na dTreoirínte atá leagtha amach ag an eagraíocht s'againne d'fhonn sábháilteachta a gclainne a chinntiú;
- Beidh duine faoi leith ceaptha ar féidir teagmháil a dhéanamh leis/léi, chun cásanna a phlé le príomhchúramóirí sa chás go mbeadh ábhar buartha nó imní ann faoi leas linbh nó duine óig.

Alt 8 – Má dhéantar gearán in aghaidh ball foirne

Má dhéantar líomhaintí in aghaidh fostaí (foireann nó deonach), is é cosaint an linbh/duine óig an chéad cheist agus an cheist is tábhachtaí atá le socrú.

Tá freagracht ar an eagraíocht faoi dhó maidir leis an leanbh agus leis an bhfostaí. Níor chóir gurbh é an duine céanna a bheadh freagrach as a bheith ag déileáil le ceisteanna cosanta agus leasa leanaí/daoine óga, agus a dhéileáil le ceisteanna faoi fhostaíocht foirne.

Níor chóir aon mhoill a dhéanamh sa mheastóireacht a dhéantar ar líomhain in aghaidh fostaí agus ní mór sin a dhéanamh go cúramach. Má tá bonn réasúnta ann a chreidiúint go bhfuil ábhar buartha ann, ba chóir tuairisc fhoirmiúil a dhéanamh le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte. Ba chóir an nós imeachta maidir le tuairiscí atá leagtha amach i Rannóg 3 de na Treoirí seo a leanúint. Ba cheart go bhfanfadh an eagraíocht i dteagmháil go rialta le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte agus leis na Gardaí. Ba chóir go gcinnteodh fostóirí nach gcuireann a ngníomhaíocht féin isteach ar iarrachtaí Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte nó na nGardaí an scéal a mheas nó a fhiosrú.

Ba cheart nósanna imeachta a leanúint atá aontaithe i gcomhthéacs an chonartha fostaíochta atá i bhfeidhm agus rialacha nádúrtha an chirt. Ba chóir go gcuirfeadh an fostóir bearta cosanta i bhfeidhm atá oiriúnach don chontúirt atá i gceist, ach gan pionós míréasúnta a ghearradh ar an bhfostaí – sin murar gá é chun an leanbh/duine óg a chosaint. Mar shamplaí de bhearta cosanta a bheadh réasúnta, d'fhéadfadh go mbeadh feitheoireacht bhreise i gceist nó go dtabharfaí dualgais dhifriúla don fostaí, nó go gcuirfí ar fionraí é/í. D'fhéadfadh go mbeadh fonn ar eagraíochtaí comhairle dlí a lorg mar gheall ar nósanna imeachta agus prótacail maidir le líomhaintí in aghaidh na foirne.

Má dhéantar líomhain in aghaidh ball foirne,

Ní mór dhá nós imeachta faoi leith a leanúint:

1. Maidir leis an leanbh/duine óg pléifidh [ainm an Oifigigh Ainmnithe] le ceisteanna a bhaineann leis an leanbh/duine óg.
2. Maidir leis an té a bhfuil an líomhain curtha ina leith pléifidh [ainm an Oifigigh Ainmnithe] leis na ceisteanna a bhaineann leis an mball foirne.
  - Is é an chéad rud atá le cinntiú nach bhfuil an leanbh/duine óg i mbaol nuair nach gá sin;
  - Má chuirtear líomhaintí in aghaidh an Oifigigh Ainmnithe, ní mór teagmháil a dhéanamh leis an ionadaí atá ceaptha;
  - Ba chóir na nósanna imeachta maidir le tuairiscí a dhéanamh atá pléite in Alt 3 de na Treoirí seo a leanúint. Ba chóir go gcuirfí na príomhchúramóirí agus an leanbh/duine óg a choimeád ar an eolas faoi ghníomhaíochtaí atá pleanáilte agus atá curtha i gcrích. Ba chóir caitheamh leis an leanbh de réir mar atá oiriúnach dá (h)aois;
  - Cuirfeadh an ball foirne ar an eolas a luaithe is is féidir
  - Faoi nádúr na líomhna;
  - Ba chóir seans a thabhairt don bhall foirne freagra a thabhairt ar an líomhain;
  - Ba chóir cathaoirleach/ceannphort na heagraíochta a chur ar an eolas chomh luath agus is féidir;
  - Ba chóir aon ghníomhaíocht a leanann líomhain mí-úsáide in aghaidh fostaí a chur i bhfeidhm tar éis dul i gcomhairle le Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte agus leis na Gardaí;
  - Tar éis na comhairle sin, ba chóir go ndéarfadh an cathaoirleach/ceannphort leis an gcúisí é agus go leanfaí na nósanna imeachta atá aontaithe.

Alt 9 – Nósanna imeachta do ghearáin agus do ráitis

Ba chóir go mbeadh nósanna imeachta i bhfeidhm ag gach eagraíocht chun déileáil le gearáin agus le ráitis. Ba chóir go mbeadh príomchúramóirí, leanaí/daoine óga agus baill foirne ar an eolas fúthu sin. Ba chóir go smaointeofaí ar chóras athchomhairc a chur i bhfeidhm.

D'fhéadfadh na céimeanna seo a leanas feidhmiú mar nós imeachta i gcás gearán agus ráiteas:

SA CHÁS GO nDÉANTAR GEARÁN NÓ RÁITEAS:

- Freagrófar gearáin nó ráitis laistigh de [x] seachtaine;
- Tá [ainm] freagrach as gearáin/ráitis a dhíriú i dtreo an duine oiriúnach;
- Coimeádfar taifead ar ghearáin ó bhéal agus tabharfar freagra orthu.

Alt 10 – Nós imeachta i gcás timpiste

Ba chóir go mbeadh Ráiteas Sláinte agus Sábháilteachta ag eagraíochtaí a mbeadh meastóireacht iontu ar an riosca a bhaineann le gach gné d'fheidhmiú na heagraíochta. Ba chóir nósanna imeachta a dhréachtú agus go leanfaí iad i gcás timpiste. Ba chóir go mbeadh a leithéid seo d'eolas ar fáil iontu;

NÓSANNA IMEACHTA I gCÁS TIMPISTE

- Tá ar an eagraíocht clár suas chun dáta a choimeád ina bhfuil sonraí teagmhála gach linbh/duine óig atá rannpháirteach san eagraíocht;
- Ba chóir crostagairt a bheith ann de shonraí teagmhála na ndaoine óga idir an leabhar eachtraí agus an comhad;
- Ní mór d'eagraíochtaí seachtracha a mbíonn baint ag d'eagraíocht leo cruthú a sholáthar go bhfuil árachas dliteanais poiblí acu;
- Ba chóir go mbeadh boscaí garchabhrach ar fáil agus go ndéanfaí athstocáil orthu go rialta;
- Ní mór an fhoireann a chur ar an eolas faoi láithreacha na mboscaí garchabhrach;
- Ba chóir go mbeadh feidhmiú an chórais gharchabhrach ag teacht le Treoirlínte Sláinte agus Sábháilteachta na heagraíochta. Ní mór an fhoireann a chur ar an eolas faoi láthair na leabhar eachtraí agus timpistí;
- Ní mór rabhadh oiriúnach a thabhairt do dhaoine óga faoin mbaol a bhaineann le hábhar contúirteach;
- Coimeád cuntas ar threallamh contúirteach agus glac céimeanna chun an baol a laghdú oiread agus is féidir;
- Ullmhaigh córas garchabhrach do thurais amach ó shuíomh baile na heagraíochta.

ADMHÁLACHA

Tá an Chomhairle Ealaíon buíoch do gach duine de na baill seo a leanas den Mheitheal Oibre as a bpáirt i ndruchtú, i stiúru agus i ndearadh ábhar na cáipéise seo.

Marie Bourke	Gailearaí Náisiúnta na hÉireann
Ben Cuddihy	Ionad Ealaíon Triskel
Paul Curran	Teach na hÉigse
Vincent Dempsey	Compántas Amharclannaíochta Barnstorm
Dave Duff	Musaem Náisiúnta na hÉireann don Ealaín Nua Aoiseach
Miriam Dunne	Spraoi Phort Láirge
Catherine Kelly	Comhairle Contae na hIarmhí
Mike Kelly	Young Irish Film Makers
Jane O'Hanlon	Éigse Éireann
Belinda Moller	The Ark
Deborah Moon	Ionad Ealaíne Pobail Thamhlachta
Martin Murphy	Compántas Amharclannaíochta TEAM
Jan Perrin	Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, An tIardheisceart
Anne Purcell	Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, an tOirdheisceart
John Ruddy	Compántas Amharclannaíochta Calipo
Maria Schweppe	Amharclann na nÓg Baile Átha Cliath

Lena chois sin, bhí baint ag na daoine seo a leanas le dréacht luath de na treoirínte le linn cheardlanna oiliúna 'Coimeád Slán' in 2004:

Grúpa Chorcaí:

Peggy Amison	Ionad Ealaíon Sirius
Anna Barden	Ionad Litríochta na Mumhan
Anne Boddaert	Dánlann Ealaíon Crawford
Oliver Breslin	Grúpa Drámaíochta Óige Phort Láirge
Ronnie Fitzgerald	Ionad Ealaíon Dheisceart Thiobraid Árann
Jayne Foley	Féile Ealaíon Fresh
Oliver Hurley	Siamsa Tíre
Rosina Joyce	Cumann Ceolfhoirne na nÓg in Éirinn
Pippa Little	Dánlann Chathair Luimnigh
Peter McNamara	Ionad Ealaíon Belltable, Luimneach
Jim Myers	Compántas Amharclannaíochta Galloglass
Victoria O'Brien	Compántas Damhsa Daghdha
Kim O'Dee	Tionscnamh Chill Rialaigh
Karen O'Shea	Compántas Amharclannaíochta Graffiti
Catherine Pearson O'Dwyer	Samhlaíocht Chiarraí
Jan O'Sullivan	Compántas Amharclannaíochta Red Kettle
Una Quigley	Dánlann Ealaíne Crawford
Frances Shanahan	Ceolfhoireann Aireagail Éireann
Antonia Splini	Ionad Ealaíon Garter Lane

Grúpa Bhaile Átha Cliath:

Mary Elizabeth Burke Kennedy
Anne Campbell-Crawford
Trish Lambe
Norma Leen
Orlaith McBride
Deirdre McCrea
Emer McGowan
Eida Mitroni
Bairbre Ní Chaoimh
Polly O'Loughlin
Claire Ranson

Ann Ryan
Donal Shiels
Jenny Traynor

Loretta Yurick

Compántas Amharclannaíochta na Scéalaithe
Compántas Náisiúnta Bailé Óige
Gailearaí na Grianghrafadóireachta
Féile Naomh Pádraig
Cumann Náisiúnta Dhrámaíochta na hÓige
Music Network
Draíocht
Gailearaí agus Stiuideónna Bharra an Teampail
Calypso Productions
Amharclann Pavilion
Leabhair Éireann do Leanaí Mariam Ribon
Compántas Damhsa Óige Bhaile Átha Cliath
Irish Film Institute
Compántas Amharclannaíochta Second Age
Compántas Damhsa agus
Amharclannaíochta Cois-Céim
Compántas Damhsa agus
Amharclannaíochta Éireann

Grúpa na Gaillimhe:

Marie-Louise Blaney
Mary Butler
Dave Donovan
Marie Farrell
Margaret Flannery
Mary Hanley
Orlagh Heverin
Anica Louw
Patricia McBride
Sadie Mackey
Lali Morris
Siobhan Mulcahy
Brendan Flynn
Darach Ó Tuairisg
Mharie Sutherland

Model Arts agus Gailearaí Niland
Comhairle Contae Chill Chainnigh
Macnas
Ionad Ealaíon Halla an Lín
Ionad Ealaíon na Gaillimhe
Amharclann Ramor
Ionad Ealaíon na Gaillimhe
Shawbrook /LD Dance Trust
Amharclann An Ghrianáin
Fleadh Scannán na nÓg, Gaillimh
Baboró
Comhairle Contae an Chláir
Seachtain Ealaíon Pobail an Chlocháin
Amharclann Puipeád Fíbín
Artlink

Grúpa Chill Chainnigh:

Denis Collins
Barbara Connelly
Mary Duffin
Lucy Dundon
Sinead Foley
Maggie Gallagher
Irma Grothius
Brída Murphy
Colette Stafford
Nathalie Weadick

Ionad Ealaíon Loch Garman
Ionad Ealaíne agus Staidéar KCAT
Ionad Ealaíon Riverbank
Fluxusdance
Féile Ealaíon Chill Chainnigh
Féile Ealaíon Theach na Cúirte
Amharclann na Mainistreach
Amharclann Naomh Micheál
Comhairle Contae Loch Garman
Gailearaí Butler

Aithníonn An Chomhairle Ealaíon an pháirt ollmhór a ghlac Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte i gcur le chéile na dtreoláinte seo. Táimid faoi chomaoin speisialta acu seo a leanas, Jan Perrin – Ceantar an Iardheiscirt, Anne Purcell – Ceantar an Oirdheiscirt agus Charney Weitzman – Ceantar Lár Tíre, as a gcomhairle agus as a gcabhair ag gach céim den phróiseas.

Lena chois sin, gabhaimid buíochas leis na háisititheoirí eolais agus comhairle ó Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte a láithrigh na ceardlanna oiliúna agus cur i bhfeidhm i gCill Chainnigh, i mBaile Átha Cliath, i gCorcaigh agus i nGaillimh.

Jan Perrin,	Ceantar an Iardheiscirt
Mary Tallon,	Ceantar an Iardheiscirt
Anne Purcell,	Ceantar an Oirdheiscirt
Charney Weitzman,	Ceantar Lár Tíre
Sandra Claxton,	Ceantar an Iarthair
Bríd Burke,	Ceantar an Iarthair
Sheelagh Broderick,	Ceantar an Deiscirt
Maureen Crowley,	Ceantar an Deiscirt
Margaret Fitzgerald,	Ceantar an Deiscirt

Thar ceann na Comhairle Ealaíon:

Sorcha Sloan	Cuntóir Tionscnaimh
Zoe Crawford	(go dtí Feabhra 2004) Bainisteoir Tionscnaimh
Audrey Keane	(ó Mhárta 2004) Bainisteoir Tionscnaimh
Gaye Tanham	Stiúrthóir Tionscnaimh.

Bainisteoir Eagarthóireachta: Eimear Gallagher, Wordworks.

Arna dhearadh agus arna tháirgeadh ag Origin Design.

AGUISÍN 1: SAINMHÍNITHE AR MHÍ-ÚSÁID

Cuirtear síos ar cheithre phríomh chineál mí-úsáide in *Children First: National Guidelines for the Protection and Welfare of Children*. Seo a leanas achoimre ar a bhfuil d'fhaisnéis sa chaipéis sin. Tá na sainmhínithe iomlána le fáil in *Children First: National Guidelines for the Protection and Welfare of Children* 1999 (Caibidil 32-36).

1. Faillí

'Sainmhínítear an fhaillí' mar staid 'ina bhfulaingíonn an leanbh dochar suntasach nó bac ar a f(h)orbairt nuair a choimeádtar bia, éadach, teas, glaine, spreagadh intleachtúil, cúram agus sábháilteacht uaidh/uaithi, agus nuair nach mbíonn cumann ceanúil aige/aici le daoine fásta, agus nuair nach bhfuil cóir leighis le fáil aige/aici.' '....Sroictear an tairseach ar a dtugtar 'dochar suntasach' nuair a dhéantar faillí i riachtanais an linbh go dtí an pointe nuair atá a shláinte agus a forbairt i mbaol tromchúiseach.' (*Children First* l.31)

2. Mí-úsáid mhothúchánach

Is i gcomhthéacs an chumainn a bhíonn idir cúramóir agus leanbh a tharlaíonn mí-úsáid mhothúchánach de ghnáth seachas mar tharlúint amháin nó sraith tarlúintí.

'Mura mbíonn foirmeacha eile mí-úsáide i gceist, is annamh a fheictear comharthaí nó airíonna den mhí-úsáid fhisiciúil.' (*Children First* l. 31)

Ina ionad sin, is minic a thagann sé chun tosaigh in iompar nó i bhfeidhmiú fisiciúil an linbh. Ar na comharthaí seo bheadh, cumann imníoch lena chúramóirí, míshonasacht, gan mórán measa aige/aici air/uirthi féin, dul chun cinn míshásúil san oideachas agus san fhorbairt phearsanta, nó iompar doicheallach.

'Sroictear tairseach an 'dochair shuntasaigh' nuair a bhíonn mí-úsáid i gceist i bhformhór na n-idirghníomhaíochtaí ionas gurb ionann é sin an gnáthmhodh iompair idir an leanbh agus an tuismitheoir/cúramóir.' (*Children First* l. 32)

Seo a leanas roinnt samplaí den rud a measfaí é mar mhí-úsáid mhothúchánach:

- Bheith ag brú tréithe diúltacha ar leanaí, bheith á síorcháineadh le searbas, le doicheall agus le lochtú;
- Nuair nach léiríonn an tuismitheoir/cúramóir mothúcháin mhuirneacha a léiriú don leanbh;
- Gan freagairt do riachtanais an linbh, gan a bheith de réir a chéile sna rudaí a mbíonn súil leo ón leanbh, nó a bheith míréalaíoch sna rudaí a bhfuil súil leo ón leanbh;
- Freagracht a bhrú ar an leanbh róluath;
- Gan a bheith réalaíoch faoi chumas an linbh rud éigin a thuiscint, nó a bheith ag súil go n-iompróidh sé/sí é/i féin ar bhealach áirithe;
- Gan dóthain cosanta a chur ar fáil don leanbh, sin nó an iomad cosanta a dhéanamh air/uirthi;
- Rósmacht míréasúnta a chur i bhfeidhm;
- Go bhfeicfeadh an leanbh foiréigean baile.

3. Mí-úsáid fhisiciúil

Is ionann mí-úsáid fhisiciúil agus aon ghortú nach timpiste é, nó gortú a leanann teip nó faillí thoilteanach i gcosaint an linbh; Seo a leanas roinnt samplaí de ghortú fhisiciúil:

- Croitheadh;
- An iomad fórsa i láimhseáil an linbh; Use of excessive force in handling;
- Nímh a thabhairt do dhuine d'aon turas;
- Plúchadh;
- An leanbh a chur i riocht go bhféadfadh dochar suntasach éirí dó de dheasca faillí nó in aon turas.

4. Mí-úsáid ghnéasúil

Is ionann mí-úsáid ghnéasúil agus duine leanbh a úsáid d'fhonn sásamh gnéasúil a bhaint amach nó mothúcháin ghnéasúla a dhúiseacht iontu féin nó i ndaoine eile.

Seo a leanas roinnt samplaí de mhí-úsáid ghnéasúil:

- Na baill ghnéasúla a nochtadh nó aon ghníomh gnéasúil a dhéantar d'aon turas os comhair an linbh;
- Teagmháil le corp linbh nó ionsaí ar chorp linbh d'aon ghnó cé acu is é an duine féin a dhéanann é nó a úsáidtear uirlis éigin, d'fhonn sásamh nó dúiseacht ghnéasúil a spreagadh;
- Ag suaitheadh na mball ghnéasúil i láthair linbh, nó ag déanamh linbh rannpháirteach i ngníomh den chineál;
- Caidreamh collaí le leanbh cé acu gníomh béil, faighne nó anais é;
- Mí-fheidhm ghnéasúil a bhaint as leanbh... San áireamh anseo freisin bheadh taispeáint ábhar léir ghnéasúil do leanaí, rud ar gné den phróiseas 'ullmhaithe' é a bhíonn ar siúl acu siúd a dhéanann gníomhartha mí-úsáide;
- Caidreamh collaí ina bhfuil beirt comhthoilteanach idir duine fásta agus duine faoi aois.

APPENDIX 2: List of Health Service Executive Area Social Work Department Contact Details

	East Coast Area		
Community Care Area	Area social work department		
	Address	Phone No.	Fax No.
Area 1	Principal Social Worker Duty Social Worker Our Lady's Clinic Patrick Street Dun Laoghaire Co. Dublin	01 – 2365130 01 – 2808403	01 – 2365139 01 – 2844995
Area 2	Principal & Duty Social Worker Vergemount Hall Clonskeagh Dublin 6	01 – 2680320/0333	01 - 2680406
Area 10	Principal Social Worker Duty Social Worker Glenside Road Health Centre Wicklow Town	0404 – 68400 0404 – 60800	0404 – 69044 0404 – 60888
	Principal Social Worker Duty Social Worker Bray Health Centre, Block B Civic Offices Main Street Bray	01 – 2871482 01 – 2744100	01 – 2871490 01 – 2744136

	Northern Area		
Community Care Area	Area social work department		
	Address	Phone No.	Fax No.
Area 6	Principal Social Worker Duty Social Worker Welmount Health Centre Finglas, Dublin 11.	01 – 8680444 01 – 8567704	01 – 8825153 01 – 8567702
Area 7	Principal Social Worker Duty Social Worker 22 Mountjoy Square Dublin 1	01 – 8556871 01 – 8014620	01 – 8550589 01 – 8014603
Area 8	Principal Social Worker & Duty Social Worker Health Centre Cromcastle Road Coolock Dublin 5	01 – 8164200	01 – 8479593

	South-Western Area		
Community Care Area	Area social work department		
	Address	Phone No.	Fax No.
Dublin South City District	<i>Principal Social Worker</i> <i>Duty Social Worker</i> Carnegie Centre 21-25 Lord Edward Street Dublin 2	01 – 6486650 01 – 6486555	01 – 6799303 01 – 6486702
Dublin South West District	<i>Principal Social Worker</i> <i>Duty Social Worker</i> Health Centre Millbrook Lawns Tallaght Dublin 24	01 – 4154700/739 01 – 4520666	01 – 4154804 01 – 4520501
Dublin West District	<i>Principal & Duty Social Worker</i> Bridge House Cherry Orchard Hospital Ballyfermot Dublin 10	01 – 6206387	01 – 6206388
Kildare/West Wicklow District	<i>Principal Social Worker</i> <i>Duty Social Worker</i> Swan Centre Fairgreen Naas Co. Kildare	045 – 896120 045 – 882400	045 – 896455 045 – 882424
	Athy Health Centre Woodstock Street Athy Co. Kildare	059 – 8633535	059 – 8633566
	Celbridge Health Centre Maynooth Road Celbridge Co. Kildare	01 – 6303155	01 – 6303112

	Midland Area		
Community Care Area	Area social work department		
	Address	Phone No.	Fax No.
Longford/Westmeath	Child & Family Centre Pettitswood Mullingar Co. Westmeath	044 – 84450	044 – 84396
	Health Centre Coosan Road Athlone Co. Westmeath	09064 – 83106	09064 – 83149
	Tivoli House Dublin Road Longford	043 – 50584	043 – 50798
Laois/Offaly	Community Care Office O'Carroll Street Tullamore Co. Offaly	0506 – 22488	0506 – 21136
	<i>Duty Social Worker</i> Co. Laois	0502 – 92567/8	0502 – 62535

	Mid-Western Area		
Community Care Area	Area social work department		
	Address	Phone No.	Fax No.
Limerick	Limerick West: Southill, Kilmallock, Newcastle West Unit 3 St. Camillus's Shelbourne Road Limerick	061 – 483996	061 – 483778
	Limerick East: Roxtown, Cappamore, Moyross, Ballynanty	061 – 483711 (3-5pm)	061 – 483757
Clare	River House Gort Road Ennis	065 – 6863907 065 – 6863908	065 - 6863984
North Tipperary	Social Work Department Annbrook Limerick Road Nenagh	067 – 41934	067 - 42069
	St. Mary's Health Centre Parnell Street Thurles	0504 – 23211	0504 – 24638

	North-Eastern Area		
Community Care Area	Area social work department		
	Address	Phone No.	Fax No.
Cavan/ Monaghan	Local Health Care Unit Rooskey Monaghan (or) Child and Family Services HSE Drumalee Cootehill Rd. Cavan	047 – 30473 047 – 30426/27 049 – 4377305/06	047 – 77908
Louth	3rd Floor Nurses Residence Our Lady of Lourdes Hospital Drogheda Co. Louth	041 – 9875282	041 – 9875244
	Ballsgrove Health Centre Drogheda Co. Louth	041 – 9833163	041 – 9839968
	Wilton House Stapleton Place Dundalk Co. Louth	042 – 9392220	042 – 9392265

	North-Western Area		
Community Care Area	Area social work department		
	Address	Phone No.	Fax No.
Sligo/Leitrim	Community Services Markievicz House Sligo	071 – 9155133/36	071 – 9155187
Donegal	Garden Centre St. Conal's Hospital Letterkenny Co. Donegal	074 – 9123739	074 – 9129752

	South-Eastern Area		
Community Care Area	Area social work department		
	Address	Phone No.	Fax No.
Carlow/ Kilkenny	SEHB 11 Patrick Street Kilkenny	056 – 7784781/82	056 – 7762741
	<i>Duty Social Worker</i> Carlow	059 – 9136587/8	059 – 9136502
Waterford	Community Care Centre Cork Road Waterford	051 – 842880/2	051 – 842811
	<i>Duty Social Worker</i>	051 – 842827	051 – 842811
Wexford	Ely Hospital Wexford	053 – 47718	053 – 47706
South Tipperary	Yellow House St. Luke's Hospital Western Road Clonmel Co. Tipperary	052 – 77302/3	052 – 77301
	<i>Duty Social Worker</i>	052 – 77306	

	Southern Area		
Community Care Area	Area social work department		
	Address	Phone No.	Fax No.
South Lee	Social Work Department St. Finbarr's Hospital Cork	021 – 4923001	021 – 4312960
North Lee	Social Work Department Floor 2 adjacent to Blackpool S/C Blackpool Cork	021 – 4927000	021 – 4927001 021 – 4927002
North Cork	134 Bank Place Mallow Co. Cork	022 – 54100	022 – 54150
West Cork	Community Care Coolnagarrane Skibbereen Cork	028 – 40447 028 – 40456	028 – 23172
Kerry	28 Moyderwell Tralee Co. Kerry	066 – 7184887	066 – 7184890
	<i>Duty Social Worker</i>	066 – 7184869/68	

	Western Area		
Community Care Area	Area social work department		
	Address	Phone No.	Fax No.
Galway	Community Care Services 25 Newcastle Road Galway	091 – 546366 091 – 546325	091 – 527601 091 – 524231
Mayo	Hill House Mountainview Castlebar Co. Mayo	094 – 9042283 094 – 9042284	094 – 9026110
Roscommon	Abbey Town House Abbey Street Roscommon	090 – 6626732	090 – 6626776
	<i>Duty Social Worker</i>	090 – 6637528/29	090 – 6627043

APPENDIX 3: List of Health Service Executive 'Keeping Safe' Information and Advice Persons

Name	Area	Contact Address	Contact No.	E-Mail
Brid Burke	HSE, W.H.A. Galway	Community Services, The Annex, Western Area, Health Service Executive, Seamus Quirke Rd., Galway	T: 091 – 548440 F: 091 – 524226 M: 086 – 2556103	brid.burke@ mailn.hse.ie
Sandra Claxton	HSE, W.H.A. Roscommon, Mayo	Mayo Community Services, Mayo Headquarters, Old Westport Rd., Castlebar, Co. Mayo.	T: 094 – 9042579 F: 094 – 9020452 M: 087 – 9074668	sandra.claxton@ mailn.hse.ie
Charney Weitzman	HSE, Midland Area, Longford, Westmeath, Laois, Offaly	Child Care Unit, Unit 4, Central Business Park, Tullamore, Co. Offaly.	T: 0506 – 57842 F: 0506 – 57846 M: 086 – 8157030	charney.weitzman@ mailq.hse.ie
Noreen Herron	HSE, N.W.A Sligo, Leitrim, Donegal, Cavan.	Markievicz House, Barrack Street, Sligo.	T: 071 – 9155133 F: 071 – 9155142 M: 087 – 9090480	noreen.herron@ mailb.hse.ie
Sinead Twomey	HSE, Southern Area, North Lee, North Cork, Kerry.	Ellis House, Ballyvolane Commercial Park, Ballyvolane, Cork.	T: 021 – 4529010 F: 021 – 4529028 M: 087 – 4194335	stwormeys4@ shb.ie
Maureen Crowley	HSE, Southern Area, North Lee, South Lee, West Cork,	Ellis House, Ballyvolane Commercial Park, Ballyvolane, Cork.	T: 021 – 4529010 F: 021 – 4529028	maureen.crowley@ mailp.hse.ie
Laura Nee	HSE, M.W.A. Tipperary North	Child Care Manager's Dept., Annbrook, Limerick Road, Nenagh, Co. Tipperary.	T: 067 – 38314 F: 067 – 38301 M: 087 – 7987854	laura.nee@ mailh.hse.ie
Jan Godfrey	HSE, M.W.A. Clare	River House, Gort Road, Ennis, Co. Clare.	T: 065 – 6863919 F: 065 – 6863983 M: 087 – 6184964	jan.godfrey@ mailh.hse.ie
Ann Murray	HSE, M.W.A. Limerick.	87 O'Connell Street, Limerick.	T: 061 – 483520 F: 061 – 468902 M: 086 – 8508353	ann.murray@ mailh.hse.ie
Anne Purcell	HSE, S.E.A. Carlow, Kilkenny, Wexford, Waterford, South Tipperary.	Health Centre, HSE, S.E.A., Castlehill, Carlow.	T: 059 – 9133797/ 9136520 F: 0503 – 36550 M: 087 – 7985062	ann.purcell@ maila.hse.ie

Name	Area	Contact Address	Contact No.	E-Mail
Edwina Flavin	HSE, S.W.A. Dublin South City, Dublin South West, Dublin West, Kildare, West Wicklow.	Children & Families, Training & Development Unit, Unit 4044 City West Business Campus, Saggart, Co. Dublin.	T: 01 – 4691720 F: 01 – 469 1728 M: 086 – 380 3925	edwina.flavin@ mailm.hse.ie
Jan Perrin	HSE, S.W.A. Dublin South City, Dublin South West, Dublin West, Kildare, West Wicklow.	Children & Families, Training & Development Unit, Unit 4044 City West Business Campus, Saggart, Co. Dublin.	T: 01 – 4691720 F: 01 – 4691728 M: 086 – 3803926	jan.perrin@ mailm.hse.ie
Mary Tallon	HSE, S.W.A. Dublin South City, Dublin South West, Dublin West, Kildare, West Wicklow.	Children & Families, Training & Development Unit, Unit 4044 City West Business Campus, Saggart, Co. Dublin.	T: 01 – 4691720 F: 01 – 4691728 M: 087 – 7988863	mary.tallon@ mailm.hse.ie
Lorraine Egan	HSE, E.C.A. Community Care Area 1,2, 10 (Wicklow)	Child Youth & Family Dept., HSE, E.C.A. HQ., Block B, Civic Centre Main Street, Bray, Co. Wicklow.	T: 01 – 2744273 F: 01 – 2744281 M: 086 – 3801603	lorraine.egan@ ecahb.ie
Kathryn Morris	HSE, N.E.A. Meath.	26 Brews Hill, Navan, Co. Meath. Ennis, Co. Clare.	T: 046 – 9027359 M: 087 – 6237618	kathryn.morris@ maile.hse.ie
Deirdre Horan-Martin	HSE, N.E.A. Cavan/ Monaghan	Old Rooskey Offices, HSE, Rooskey, Monaghan.	T: 047 – 30470 M: 087 – 9672724	deirdrem.horanmartin@ maile.hse.ie
Sheelagh Broderick	HSE, Southern Area	Ellis House, Ballyvolane Commercial Park, Ballyvolane, Cork.	T: 021 – 4529010 F: 021 – 4529028 M: 087 – 2224829	sheelagh.broderick@ mailp.hse.ie
Margaret Fitzgerald	HSE, Southern Area	Ellis House, Ballyvolane, Commercial Park, Ballyvolane, Cork.	T: 021 – 4529010 F: 021 – 4529028	margaret.fitzgerald@ mailp.hse.ie

PRIVATE AND CONFIDENTIAL
STANDARD FORM FOR REPORTING CHILD PROTECTION AND/OR WELFARE CONCERNS

In case of Emergency or outside Health Service Executive office hours, contact should be made with An Garda Síochána

A. To Principal Social Worker
or Duty Social Worker : _____

1. Details of Child:

Name: _____ Male: Female:
Address: _____
Age/D.O.B.: _____
School: _____

1a. Name of Mother: _____ Name of Father: _____
Address of Mother if different to Child: _____ Address of Father if different to Child: _____
Telephone Number: _____ Telephone Number: _____

1b. Care and Custody arrangements regarding child, if known: _____

1c. Household Composition:

Name:	Relationship to Child:	Date of Birth:	Additional Information e.g. School/Occupation:

Note: A separate report form must be completed in respect of each child being reported.

2. Details of concern(s), allegation(s) or incident(s) dates, times, who was present, description of any observed injuries, parent's view(s), child's view(s) (if known).

3. Details of person(s) allegedly causing concern in relation to the child:

Name: _____ Age: _____ Male: _____ Female: _____
Address: _____

Relationship to Child: _____
Occupation: _____

4. Name and Address of other personnel or agencies involved with this child:

Social Workers: _____ School: _____
Public Health Nurse: _____ Gardai: _____
G.P.: _____ Pre-School/Crèche/Youth Club: _____
Hospital: _____ Other, specify e.g. Youth Groups, After School Clubs: _____

5a. Are Parents/Legal Guardians aware of this referral to the Social Work Department? Yes No

5b. Are the Parents/Legal Guardians supportive? Yes No

6. Details of Person reporting concerns: (Please see Guidance Notes re Limitations of Confidentiality)

Name: _____ Occupation: _____
Address: _____
Telephone Number: _____
Nature and extent of contact with Child/Family: _____

7. Details of Person completing form:

Name: _____ Date: _____
Occupation: _____ Signed: _____

GUIDANCE NOTES:

The Health Service Executive has a statutory responsibility under the Child Care Act, 1991, to promote the welfare and protection of children in their area. The Health Service Executive therefore has an obligation to receive information about any child who is not receiving adequate care and/or protection.

This reporting form is for use by:

- Health Service Executive Personnel.
- Professionals and individuals in the provision of child care services in the community who have service contracts with the Health Service Executive.
- Designated person in a voluntary or community agency.
- Any professional, individual or group involved in services to children who becomes aware of a child protection or welfare concern, or to whom a child protection or child welfare concern is reported.

Please fill in as much information and detail as is known to you. (Health Service Executive personnel should do this in consultation with their line manager). This will assist the Social Work Department in assessing the level of risk to the child, or support services required. If the information requested is not known to you, please indicate by putting a line through the question. It is likely that a social worker will contact you to discuss your report.

The Health Service Executive aims to work in partnership with parents. If you are making this report in confidence you should note that the Health Service Executive cannot guarantee absolute confidentiality as:

- A Court could order that information be disclosed.
- Under the Freedom of Information Act, 1997, the Freedom of Information Commissioner may order that information be disclosed.

You should also note that in making a 'bona fide report' you are protected under the Protection for Persons Reporting Child Abuse Act, 1998. If you are unsure if you should report your concerns, please telephone the duty social worker and discuss your concerns with him/her.

(Local arrangements to be inserted.)

APPENDIX 5:

Sample Volunteer Reference Form Confidential

_____ has expressed an interest in becoming a volunteer with this club/organisation and has given your name as a referee.

This post involves substantial access to children and as an organisation committed to the welfare and protection of children, we are anxious to know if you have any reason at all to be concerned about this applicant being in contact with children and young people?

Yes No

If you have answered yes, we will contact you in confidence.

If you are happy to complete this reference, all information contained on the form will remain confidential and will only be shared with the applicant's immediate supervisor, should they be offered a volunteer position. We would appreciate you being extremely candid in your evaluation of this person.

How long have you known this person? _____

In what capacity? _____

What attributes does this person have which you would consider makes them a suitable volunteer?

_____
_____

How would you describe their personality? _____

_____

Please rate this person on the following (please tick):

	Poor	Average	Good	V/Good	Excellent
Responsibility	☐	☐	☐	☐	☐
Maturity	☐	☐	☐	☐	☐
Self-motivation	☐	☐	☐	☐	☐
Motivation of others	☐	☐	☐	☐	☐
Energy	☐	☐	☐	☐	☐
Trustworthiness	☐	☐	☐	☐	☐
Reliability	☐	☐	☐	☐	☐

Signed: _____ Date: _____

Occupation: _____

**Declaration Form
Confidential**

Declaration form for all those working with children and young people.

Surname: _____ First Name: _____

Date of Birth: _____ Place of birth: _____

Address: _____

Tel. No: _____ Mobile No: _____

Any other name(s) previously known as: _____

Is there any reason that you would be considered unsuitable to work with children and young people?   Yes   No

If yes, please outline the reason below.

Have you ever been convicted of a criminal offence?   Yes   No

If yes, please state below the nature and date(s) of the offence (s):

Signed: _____ Date: _____

AGUISÍN 7:

Liosta seiceála na ngníomhaíochtaí riachtanacha

Gníomhaíochtaí riachtanacha	Cé atá freagrach	Spriocam	Déanta ✓
An Príomhfheidhmeannach a dhéanamh páirteach (mura bhfuil cheana)			
Oifigeach Ainmnithe (OA) agus Oifigeach Ainmnithe Tanáisteach (OAT) a cheapadh			
Foinsí tacaíochta a aithint don OA agus don OAT.			
Cód iompair a chur ar fáil don fhoireann			
Ráiteas um Chosaint Leanaí a cheapadh			
Beartas a cheapadh maidir le hearcaíocht, tacaíocht agus maoirseacht (lena n-áirítear Foirm Mholtóireachta d'Oibrithe Deonacha agus Foirm Dhearbhaithe Shamplach)			
Gnásanna a bhunú maidir le taifeadadh eolais (tarlúintí agus údair amhrais) agus maidir le tarlúintí a thuairisciú			
Ráiteas rúndachta a ullmhú			
Gnásanna a cheapadh a úsáidfear má dhéantar líomhain i gcoinne ball foirne			
Aiseolas a lorg ó chomhairleoir dlí i dtaobh na dtreoirínte nua			
An Bord a chur ar an eolas faoi na beartais agus gnásanna nua maidir le Cosaint Leanaí			
Iondochtú a phleanáil le haghaidh na foirne/baill foirne nua/oibrithe deonacha/intéirínigh			
Tuismitheoirí, leanaí agus daoine óga a chur ar an eolas faoi bhur mbeartais agus bhur gnásanna nua i dtaca le Cosaint Leanaí (le bileog eolais, mar shampla)			
An beartas a athbhreithniú gach bliain			
Tabhair chun d'aire: ní liosta cuimsitheach é seo			

Further reading/reference

- *Our Duty to Care - The principles of good practice for the protection of children and young people* Department of Health and Children 2002
- *Children First: National Guidelines for the Protection and Welfare of Children* Department of Health and Children 1999
- *Child Protection Guidelines* National Youth Federation 2004
- *Code of Ethics Good practice for Children's Sport* Irish Sports Council 2000
- *Code of Good Practice: Child Protection for the Youth Work Sector* Department of Education and Science 2003

Legislation relating to child protection and welfare:

- Child Care Act 1991
- Protections for Persons Reporting Child Abuse Act 1998
- UN Convention on the Rights of the Child 1992

